List 15. **NOVICE** Tečaj LX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. aprila 1902.

Politični oddelek.

Politična nezrelost.

Še nikdar se ni tako očividno pokazala politična nezrelost nekaterih slovenskih politikov, kakor ravno povodom razprav o celjskem vprašanju, oziroma o predlogu „Slov. Naroda“, naj se z Nemci sklene kompromis. Videlo se je pri ti priliki, da delajo pri nas politiko čestokrat možje, ki ne vidijo dlje kakor v skledo. Dela se prava pravcata „Kirchturmpolitik“.

Ustanovitelj sedanjega nemškega cesarstva je nekoč izrekel krilate besede, da vse življenje, tako posameznikov kakor narodov in držav, ni druzega, kakor vrsta kompromisov, ker ima jeden kontrahent le v najredkejših slučajih toliko moči, da zamore svojo voljo uresničiti brez ozira na druzega kontrahenta. Slovenci že celo nimamo te moči in dejanski je vsa naša politika le sklepanje kompromisov. Kar imamo, to je več ali manj vse uspeh kompromisov, sklenjenih zdaj z vlado, zdaj z Nemci, zdaj z drugimi Slovani, postopanje Čehov pri glasovanji o kmetijski organizaciji na Štajerskem pa nas je poučilo, da v politiki ni računati s čustvi, da nas v gotovih stvareh tudi Čehi brezobzirno zapuste, če jim tega tudi lastna korist ne veleva.

V nas pa se dela politika le s srcem, ne z razumom. In to sploh. V obče vlada mnenje: to in to je naša naravna pravica, in je torej smrtni greh, če se nam ne da. Tako mišljenje je posledica popolnoma napačnega naziranja o bistvu države. Nobena država ni nastala na ta način, da so se vsi njeni državljani izrekli zanjo. Tudi habsburška monarhija je nastala pred stoletji več ali manj proti volji narodov, katerih sploh nihče nič vprašal ni. Država je nastala deloma s silo, deloma vsled raznih ženitev, narodi so bili ali podvrženi ali prevzeti in kar imajo danes pravic in moči, vse so se pridobili ali v vojni proti državi ali potom kompromisov. In vojna ali kompromis sta tudi za prihodnjost jedini sredstvi, tako v svrho, da obvarujemo kar imamo, kakor tudi da si pridobimo novih pomočkov v zagotovitev končnega cilja naših prizadevanj: gospodarskega in duševnega blagra slovenskega naroda.

Kdaj je pametneje začeti vojno in kdaj je bolje, skleniti kompromis, to je odvisno od tisoč in tisoč okolnosti. V navadnem življenju velja pač nazor, da je ravna pot jedina prava pot, a kdor se hoče po tem nazoru ravnati v politiki, tisti ne bo v nobeni bitki zmagal, tisti je v naprej izgubljen.

Kritično merilo, s katerim se meri politik, to je mož dejanj, je vse drugo, nego kritično merilo, po katerem se bodo — kakor pripovedujejo pobožnega sporočila — na sodni dan merile neumirajoče duše. Na sodni dan se bode — glasom omenjenega sporočila — uvaževal dobri namen, v političnem življenju pa ta dobri namen ne pride v poštev, in se sodi jedino le po dejanjih in po uspehih. Nedolžna ovca najde morda milost v nebesih, v politiki pa nima nedolžna ovca nikdar uspehov. Prva lastnost, ki jo mora imeti v praktičnem življenju delujoč človek, je pač ta, da zamore v naprej spoznati, kako se kaka zadeva razvije in da zna ta razvoj uporabiti, da se okoristi ali vsaj obvaruje škode.

Slovenci nimamo dosti tacih politikov. O veliki večini naših, v javnosti delujočih mož se lahko reče, da nimajo niti zadostnega znanja o vladajočih razmerah, niti so zmožni uganiti bodoči razvoj teh razmer. Celjsko vprašanje je to pokazalo tako drastično, kakor malokatera javna zadeva.

Vsi bistroumnejši ljudje so vedeli, da se nemške stranke kaj slabo počutijo v vladni službi in da bi najraje nastopile pot opozicije, že ker jih je strah, da bodo morale votirati nagodbo z Ogrsko. Veleposestniki

nimajo volje, iti v opozicijo in zato so skušali nemškim strankam pripomoči do uspeha, do zmage v celjskem vprašanju.

Ko se je pripravljala ta akcija, sta se dr. Tavčar in „Slov. Narod“ koj izrekla za kompromis, da se na ta način stvar poravna častno tako za Nemce kakor za Slovence in da se preprečiti razbitje parlamenta v sedanjem času, ker bi to bilo za nas jako škodljivo. Najbrž je na to vplivalo prepričanje, da v slučaju vladanja s § 14. izgubimo celjske razrede brez nadomestila, kar bi vlada toliko laglje storila, ker se je javno trdilo, da sta dva štajerska slovenska poslanca celo s Stürgkhovo resolucijo zadovoljna. Vplivalo je pa najbrž tudi prepričanje, da bo pri razpravi o nagodbi jedina prilika, doseči še drugih realnih narodnih uspehov, a z razbitjem parlamenta bi to postalo nemogoče.

Takrat se ta nasvet ni slušal. Poslanec Robič, dasi je vedel za mnenje dr. Tavčarja, „Slov. Naroda“ in „Slov. Lista“, se je v proračunskem odseku postavil na stališče neizprosne odklonitve vsakega porazumljenja. V odseku je propadel, ali v zbornici so Italijani provzročili, da je bila Stürgkhova resolucija odklonjena, kar je dalo Nemcem povod, da so takoj začeli vojno. Ko bi se bil Robič v odseku postavil na pametno stališče, bi bili vsi Nemci radi privolili, da se ustanovita dve popolni slovenski gimnaziji na Spodnjem Štajerskem.

Mej tem, ko se za prve kompromisne nasvete ni nihče brigal, se je zaradi tega, ker je „Slov. Narod“ po več kakor dvomljivi zmagi v parlamentu in z ozirom na veliko nevarnost, obnovil svoj nasvet, začelo silno vpitje. Grmelo in treskalo je z vseh strani, letele so debele psovke, toda s stvarnim razmišljanjem si nihče ni belil glave, in še na misel ni prišlo nikomur preiskati, če je nasvet v političnih razmerah utemeljen, če vsled „zmage“ ni Celje morda šele prav izgubljeno in — če niso dve popolni slovenski gimnaziji več vredni, kakor nekaj revnih večinoma itak nemških paralelk.

To prazno vpitje je posebno dobro pokazalo politično nezrelost, ki vlada na vsem Slovenskem. Čule so se najsmešnejše obdolžitve in najgorostasnejše trditve, stvarnih argumentov pa prav nič. In ravno tako brezumno kakor v tej zadevi, se je postopalo že mnogokrat in v mnogih drugih zadevah. Kadar bo sedanji boj končan, bomo natančno pokazali, kake vrednosti so celjske paralelke v resnici za nas, za danes pa le pravimo: Zdaj se je najbolje pokazalo, kako krvavo smo potrebni nekoliko politične zrelosti.

*

Politični pregled.

Notranji položaj je postal v zadnjem času skrajno kritičen in če ne bo vlada imela posebno srečne roke, utegne postati katastrofa neizogibna. Povod temu so v obče politične razmere, a direktno je to provzročil izid glasovanja o Stürgkhovi resoluciji zastran celjske postavke. Nemški nacijonalci so že med velikonočnimi počitnicami vse pripravili za vojno in so nemško prebivalstvo do skrajnosti razburili. Čim se je sešel državni zbor, so potem drugim strankam nastavili nož na prsa. Nacijonalci so kratkomalo sklenili, da začno proti vladi najstrožjo opozicijo in prepustili drugim nemškim strankam če jim hočejo slediti ali ne. Naročili so svojim zastopnikom v proračunskem odseku, da odložé svoje referate in se ločili od takozvane konference nemških klubovih načelnikov. Vsenemci gredo še dalje in hočejo začeti obstrukcijo. Parlament je v najresnejši nevarnosti. Vlada se sicer trudi na vse mogoče načine, da bi nastala nasprotja poravnala in zlasti da bi glede celjskega vprašanja dosegla kompromis mej Nemci in Slovenci, ali položaj se je tako poostril, da skoro ni pričakovati uspeha.

Državni zbor. — Dne 8. t. m. se je sešla poslanska zbornica in začela takoj zopet z razpravo o proračunu. Na vrsto je prišlo obrtno šolstvo. V imenu nemških nacijonalcev je Hofman Welenhof proglasil, da si štejejo Nemci v častno narodno in politično dolžnost, odstraniti celjske paralelke. Ministrski predsednik je koj pojasnil svoje stališče glede te zadeve. Izrekel se je za kompromis in izjavil, da hoče resno iti na odpravo celjskega vprašanja, brez Slovencev pa da se to vprašanje ne bo rešilo. V sredo je prišlo do silno burnih prizorov in ekscesov v zbornici Uprizorili so jih Vsenemci zaradi glasovanja o predlogu, naj se v Budjejovicah ustanovi obrtna šola. Razsajali so tako, da se je morala seja nagloma zaključiti.

Ogrska. — Zadnje dni se raznaša vest, da je stališče ministrskega predsednika Szella zelo omajano, ker se upira raznim vojaškim zahtevam. Tudi razne druge stvari so k temu pripomogle, da se Szell bržčas ne bo mogel dolgo vzdržati.

Trozveza. — Nemški državni kancelar grof Bülov je bil čez velikonočne praznike na Laškem in je imel v Benetkah sestanek z italijanskim ministrom zunanjih del Prinettijem. Šlo se je pri tem za obnovitev nagodbe. Bülov je sedaj in sicer nekam nenadoma prišel na Dunaj, kjer je imel dolgo konferenco z grofom Goluchowskim in je bil tudi sprejet pri cesarju v avdijenci. Razume se samo ob sebi, da je tudi to potovanje v zvezi z obnovitvijo trozveze in trgovskih pogodb.

Nemiri na Balkanu. — Letos so se na Balkanu in sicer v Macedoniji, v Stari Srbiji in v Albaniji primerili tako veliki nemiri, da jih z navadno močjo ni bilo možno zatreti in da je bilo treba provzročiti izredne odredbe. Turška vlada je morala poslati velike čete v okraje Novi Bazar in Mitrovica, bolgarska vlada pa je poslala na mejo 15 bataljonov vojaštva Tudi Srbija zbira na svoji meji znatne čete. Turčija je poslala velevlastim posebno noto, v kateri se pritožuje, da bolgarska vlada ni zmožna zatreti podpihovanja in hujskanja macedonskega odbora. Ustaši so imeli v raznih krajih že prav krvave praske z vojaštvom. Mogoče je, da bo imelo z ustaši opraviti tudi avstrijsko vojaštvo, ki ima zasedeno jeden del Novega Bazarja. Umešava se tudi že Italija, ki želi, da se Albanija do cela prepusti Albancem. „Novoe Vremja“ meni, da niti Bolgarija niti Srbija ne moreta ostati mirni, ako nastanejo ob meji veliki nemiri. Turška vlada upa in zatrjuje velevlastim, da s svojo armado v nekaterih dneh zatre ustajo. Zadnje dni res ni nič vesti z Balkana.

Vojna v južni Afriki. — Iz Bruslja poročajo: Pri sprejemu zastopnikov časopisja je potrdil poslanik dr. Leyds, da so sklenili burski voditelji, vstrajati pri svoji zahtevi glede neodvisnosti burskih republik. Hkratu je Leyds ponovil vest, da je položaj Angležev neugoden, ter da prodira Botha proti Durbanu. Potem takem se vojno premirje ni sklenilo, dasi se vrše mirovna pogajanja. Iz Kroonstada se poroča, da je Schalk Burger sedaj pri Steijnu in Delareyu, a da mirovna pogajanja

doslej radi razdalja Burov in Angležev niso napredovala. Zato pojdejo burski delegati drugam, da se pogajanja olajšajo. V Johannesburgu se je vršila 3 t. m. prvič, odkar traja vojna, generalna skupščina rudokopne zbornice. Predsednik je izjavil, da je prepričan, da se je zahvaliti samo Bothi. da se rudokopi niso porušili do cela. Sedaj dela pa že 16 035 stop zopet. Buri so zaplenili 267.173 funtov zlata na poštah, železnicah, v bankah in v jamah. Rudokopi imajo radi vojne 3,400.000 funtov šterlingov (81,600.000 kron) škode. O bitki ob reki Hart v zahodnem Transvaalu, kjer so se merili Delarey in Kemp na eni ter Valter Kitchener, brat lorda Kitchenerja, o katerem še ni natančnih poročil. Boj se je vršil skoraj na istem mestu, kakor boj z Methuenom. Angleški časopisi trdijo, da so imeli Buri okoli 300 mož mrtvih in ranjenih, česar pa ni verjeti, ker tako dolgo se Buri sploh več ne vojujejo, da bi imeli tolike izgube, nego se poprej umaknejo. Počakati je vsekakor objektivnih poročil. Kje je Dewet, ni znano. Burski poveljnik Erazem je baje pri Boshkoopu padel. Botha se menda za mirovna pogajanja ne meni, nego operira dalje. Sedaj prodira zopet v Natal. Severni okraji te angleške kolonije so zavarovani s stražnicami in vsa dežela severno Tugele je prometu zaprta. Mestne straže v Ladysmithu, Dundeeju in Newcastlu so pomnožene, ter se nabirajo prostovoljci. Botha hoče zvabiti del angleške vojske v Natal. da oprosti vzhodnji del Transvaala, kjer bodo imeli potem drugi burski poveljniki lažje polje. Vsekakor se more reči, da se vojna nadaljuje.

Obrtnija.

Naši denarni zavodi.

(Konec).

II. Ljubljanska mestna hranilnica.

Iz poročila ljubljanske mestne hranilnice za leto 1901. posnamemo naslednje:

Čut spoštovanja in hvaležnosti nam nalaga dolžnost, da se pričetkom tega poročila spominjamo dveh, za našo hranilnico velezaslužnih upravnikov, katera nam je preteklo leto ugrabila neizprosna smrt. Dne 24. junija je po dolgotrajni in mučni bolezni preminul odličen narodnjak, gosp. c. kr. notar Ivan Gogola, ki si je pridobil mnogo zaslug za ustanovitev našega zavoda, pri katerem je potem kot podpredsednik vestno in neutrudljivo sodeloval do svoje smrti. Kmalu za tem, namreč dne 19. avgusta, pa je nenadoma umrl mnogostransko delavni rodoljub, gospod Anton Klein, ki je bil istotako, kakor gospod Ivan Gogola, takoj pri otvoritvi naše hranilnice voljen v ravnateljstvo, ter je od l. 1892 pa do svoje smrti spretno in marljivo opravljal posel pisarničnega ravnatelja. Mestna hranilnica ljubljanska ohrani obema umrlima gospodoma hvaležen in časten spomin.

Meseca oktobra se je vršila volitev novega upravnega odbora. Ta kakor tudi ravnateljstvo se je za dobo nadaljnih treh let konstituviral tako, kakor je razvidno na strani 18. računskega zaključka.

Denarno gibanje 12. upravne dobe je splošno ostalo v istih mejah, v katerih se je nahajalo l. 1900.

Pri upravnem imetju je bilo prometa	21,838.052	kron 34	vin.
pri splošnem rezervnem zakladu ga je bilo	1,017.120	„ 62	„
in pri pokojninskem zakladu	3.972	„ 28	„
Skupni denarni promet l. 1901 znaša torej	22,859.164	kron 24	vin.
in presega za	758.751	„ 89	„
promet prejšnega leta, ko smo ga izkazali	22,100.412	kron 35	vin.
H koncem l. 1900 obstoječim 15.597 ulogam v skupnem znesku	14,771.521	kron 32	vin.
priraslo je tekom leta 1901 3354 novih knjižic. Na te in na 6791 že obstoječih se je uložilo	5.745 230	„ 83	„
k tem je prišteti tudi nevzdignjene in torej k glavnici pripisane obresti . . .	561.338	„ 17	„
	21 078.090	kron 32	vin.
Dvignilo se je v tem letu pri nas v 9123 postavkah (med tem na 3092 knjižic vse) .	6.003 825	„ 21	„
tako da ostane koncem l. 1901 15.859 ulog z obrestmi vred vrednih	15,074 265	kron 11	vin.

Število v prometu se nahajajočih vložnih knjižic se je torej pomnožilo za 262 in stanje vlog za 302.743 kron 79 vin. Povprečna vrednost 1 vložne knjižice znaša 950 kron 52 vin.

Na hipoteke smo l. 1901 izposodili 176 strankam	338.626	kron 08	vin.
vrnilo pa se nam je — (med tem 126 posojil popolnoma)	321.950	„ 56	„
Stanje hipotek se je potemtakem zvišalo le za . . .	16.675	kron 52	vin.
in znaša isto z ozirom na saldo prejšnega leta pr. . .	9,243 330	„ 01	„
koncem l. 1901	9,260 005	kron 53	vin.

t. j. 61·4 % vsega pri nas uloženega denarja. Ta svota je izposojena pri 5222 dolžnikih. Na 1 dolžnika pride povprečno 1773 kron 26 vin. Da se ta poslovna stroka preteklo upravno dobo ni mogla tako krepko razvijati, kakor prejšna leta, ima svoj vzrok v tem, da smo že dve leti razporedoma investovali znatne svote v občinskih posojilih in da imamo v bližnji prihodnjosti na ta račun izplačati še pol milijona kron. — Leta 1901 smo izposodili 4 občinam na

novo	320.000	kron —	vin.
a vrnilo se nam je na račun občinskih in deželnih posojil le	36.773	„ 23	„
tako da se stanje teh posojil zviša za	283.226	kron 77	vin.

*

Odnos . .	283.226 kron 77 vin.
ter znaša isto s saldom prejšnega leta v znesku . . .	1,981.261 „ 92 „
koncem l. 1901 15 % vlog t. j.	2,264.488 kron 69 vin.

Ker ste dve občini popolnoma poplačali svoje dolgove pri nas, ostaja nam dolžnih 64; lani jih je bilo 62.

Posojila proti zastavi vrednostnih listin, katera so koncem l. 1900 znašala	13 680 kron — vin.
zvišala so se tekom l. 1901 za	9.664. „ — „
ter znašajo koncem leta .	23.344 kron — vin.
Nasprotno pa so se posojila za menice, ki so leto poprej znašala . . .	99.940 kron — vin.
l. 1901 skrčila za	26.558 „ — „
tako da znašajo naše menične tirjatve koncem l. 1901 . .	73.382 kron — vin.
Svota našega pri raznih denarnih zavodih na tekočem računu naloženega denarja presega 7·5 % naših vlog ter znaša koncem l. 1901	1,135 880 kron 80 vin.
dočim je koncem l. 1900 znašala le	709 652 „ 72 „
povečala se je torej za . .	426.228 kron 08 vin.
Vrednostnih listin, ki smo jih koncem l. 1900 imeli po takratni kurzni vrednosti za	2,561.613 kron 90 vin.
nakupili smo l. 1901 samo za	9.480 „ — „
	2,571.093 kron 90 vin.
Prodali in izžrebanih realizovali smo pa za	314.300 „ 50 „
	2,256.793 kron 40 vin.
tako da jih je po odbitku kurzne razlike pr.	1.515 „ — „
koncem leta 1901 ostalo pri upravnem imetju po kurzni vrednosti 31. decembra še za	2,255.278 kron 40 vin.

ker znaša nekoliko manj, nego 15 % vlog.

Čisti dobiček upravnega imetja znaša za preteklo leto	64.989 kron 46 vin.
Imetje splošnega rezervnega zaklada je neslo čistega dobička	7.846 „ 31 „
in pokojninski zaklad . .	59 „ 99 „
Končni uspeh l. 1901 znaša torej	72 895 kron 76 vin.

Dobiček upravnega imetja se odšteje splošnemu rezervnemu zakladu, kateri s tem narase na 360.030 K 78 vin. t. j. 2·38 % vseh naših vlog. Ta svota se bode deloma porabila za zgradbo že nujno potrebnega lastnega hranilničnega poslopja, ki se bode v kratkem sezidalo v Prešernovih ulicah na prostoru sedanje Šupevčeve hiše.

Ob sklepu tega poročila zahvaljujemo slavne in prečastite urade ter vse svoje prijatelje na naklonjenosti, katero so do sedaj izkazovali našemu zavodu, ter jih prosimo, da nam blagovolijo svoje zaupanje ohraniti tudi v prihodnje. Končno opozarjamo častito občinstvo še na to, da bode mestna hranilnica ljubljanska obrestovala hranilne vloge tudi nadalje po 4 % brez odbitka rentnega davka.

Dvoje velikanskih dreves.

Jedno izmed najpomenljivejših in največjih dreves afrikanskih je Baobab či Adansonia. Mnogi naši ljudje si mislijo Afriko kot zemljo gole puščave, kjer le ob obrežjih morskih je obljudena, znotraj pa je sam pesek, brez narave. Res je, da zavzema v Afriki velikanske prostore Sahara, ali nasprotno je tudi res, da v sredini Afrike je še mnogo sveta, kjer raste marsikako drevo ali zeljišče, nam dozdaj še nepoznano. Takšno drevo je Baobab či Adasonia imenovano. V visokost ne sega to drevo nad 25 metrov, panj meri (deblo) okoli 3 do 4 metre, ali vrh je jako razširjen. Veje vodoravno viseče merijo od 15 do 20 metrov dolgosti, tako da ima vsa krona (obseg drevesa) često do 50 metrov v premeru. Takšno drevo je bolj podobno malemu gaju, nego posameznemu drevesu. Časih doseže panj celo do 10 metrov v premeru, pa do 30 metrov v obsegu. V veliki suši se veje ogulijo, da so gole, ali ko pride blagodejen dež, zazeleni drevo in odene se z lepim velikim belim cvetjem. Sad ima prijeten, kiselkast okus, a listje je dobro zdravilo proti mrzlici. Ako še pomislimo, da marsikatero teh dreves je staro že nad 2000 let, potem ga bomo imenovali res čudež sveta.

V Ameriki pa vzbuja pozornost na se neko drugo drevo, katero Amerikanci „Waschingto niagigantea“ imenujejo. V Kaliforniji je namreč neka nižava, kjer jedino raste to drevo. Neki prirodoznanec, ki je to ogledoval, pravi, da je naštel kacih 100 takih doraslih dreves. Pri merjenju pokazalo se je, da je imel jeden od njih pri zemlji 30 metrov v objemu (okrožni meri). Vsako drevo je znotraj nad polovico votlo, a ogromnosti te votline se moramo čuditi, ako rečemo, da more v njej jezdec sedeti na konju in se sukati s konjem vred. Po dolgosti se to drevo računi po 140 metrov, kar je gotovo tudi čudež sveta. Popotnik Vinslov sodil mu je starost do 3000 let. Kaj je proti takšnim drevesom še celo velikan — slon?

Poučni in zabavni del.

Sneg.

Slika s Korotana.

Spisala Gabrijela Preissova. Prevel A. Dulan.

(Konec.)

Nehote je sedaj Luka strepetal z roko, ogorek zažgal se mu je do prstov — ali on se za pekočo bolest sedaj ni brigal. Poprijel je dvakrat z desnico brezovo deblo beleče se v temi in je zašepetal sam k sebi: „No da — breza je to — bela breza h kateri sem se postavil! Fani Borovčeva — Fani“ — bučalo mu je težko in ostro po glavi kakor bi se mu te besede s silo v srce vsekale — „s spoštovanjem“! — Evo, predrugačeno ime in „s spoštovanjem . . .“

Opotekal se je nekoliko korakov in tu mu je ob jednem prišlo na misel: „To je lepa šala — res, da gostilničar — to si je pa slabo izmislila vzbog mojega prestrašenja. Gostilničar bi ravno iskal moč denarja — ti to znajo — in ona bi se tako hitro ne premislila . . . Da — jaz nisem tako glup, kakor si je to ona mislila, da me tira do besnosti in se mi potem posmehuje, kadar se vrne“!

Luka se je zasmijal, ali v prsih se mu ni olajšalo . . . Mrzelo ga je, zasekavalo se mu je ravno sedaj v srce, da je tam na tej štirski strani ostala Franjica tako dolgo — oh tako dolgo! Prihajalo mu je tudi na misel, da se vrne za to tesarjevo, ali tega ni učinil. Vlekel se je počasi kakor napit domov, naravnost na žitnico, v svoje ležišče. Pozabil je na večerjo in na navadno dolžnostno delo.

Po nekolikem času je prišla za njim mati in je že na stopnicah klicala: „Luka, Luka — si doma“?

Sin jo je dobro slišal, ali ni se oglasil. Čutil je, kako je stopala višje do njega v žitnico. Z medlo lučjo svetilnice zaplavila je temno žitnico, prikorakala do postaje in se dotaknila čudno pazljivo, nežno vrha glave svojega prvorojenca. „Spi kakor kamen — niti sleče se ne“ — zamrmrala je brez gneva in sreča, da se je obrnila k odhodu, Lukatu bilo je naenkrat tako tesno v duši, da bi bil pod to njeno roko zdaj in zdaj zaihtel.

Po odhodu materinem zmaknil je Luka noge iz ležišča in se je vsedel. Zabolele so ga glava in oči, in v prsih ga je stiskala bolest. Počel si je gladiti čelo in lase — bilo je v tem nekaj tolažilnega, ali to ni dolgo umirjalo — bolest se je vračala še z večjo jakostjo. „Zadušiti bi se tu človek mogel“ — zašepetal je počenši laziti k durim. Tu je nekoliko postal imajoč glavo položeno na laktih in potem je s tiha otvorivši, stopal tiho, tihotno doli in iz pohištva. Prehodil je naglo daljno pot k tesarjevemu domu, dotaknil se zaprtih durij, ali vzbujati ljudij iz spanja se vender ni upal. Polagoma, tako s cela počasi kakor star slab človek, vračal se je zopet v jasneči se noči k domu, in na tej poti molil je k Bogu vsemogočnemu, k Devici Mariji, k angelju varuhu in k svojemu patronu — vsa ta v mladeniški lahkomiselnosti zanemarjena vera vstala je pred njim v istinito uteho, da Franjica z nikomur ne bode imela oklica, da nikogor s tem protivnim imenom „Filip Bajč“ niti ne pozna, da si je to samo tako ljubljencu v strah izmislila . . .

Zjutraj je Luka troho zaspal, in po divjem pretrganem snu — o nekem črnem psu, s katerim se je moral ruvati — bil je vesel, ko je odprl oči. S takovo vlastito bogoljubno shromnostjo in ponižnostjo spomnil se je potem, da je včeraj zanemaril delo, in se je pospešil nadomestiti to s podvojeno marljivostjo zjutraj. Vračaje se iz hleva sestal se je v veži z materjo, katera mu je na njega „dober dan“ odvrnila:

„Kje pa si zopet včeraj blodil s tesarjevo? Jaz jej bom dala nositi in podtikati za mojim hrbtom pisma! Jaz vam vsem pokažem“! Luka ni odgovoril, prišlo mu je samo na misel, kako zna biti mati različna . . . Kako s cela drugačna se je zdela včeraj zvečer, ko je prišla za njim na žitnico!

V cerkev je šel s ponižnim namenom — ali odnašal je odtod največjo rano svojega življenja. Bilo je to torej vender vse resnica, kar je bilo napisano v tem drobnem pepelnatem listu, a kako pozno kako smešno pozno moral je to zvedeti — ravno poslednji dan pred oklicem!

Seveda je pojmil z oken domačega pohištva, v poldnevnem blesku solnca kakor: radosti žarečih, da največja krivda ni smela se očitati Franjici. Ona je že dosti nedolžno pretrpela od Lukeževe rodovine . . . Bila je tako razumna, vedela je, da se nima s čim pri takšnem sovraštvu in nemilosti tešiti.

Luka zaškripal je z zobmi. On v celem življenju svoji rodovini ni naredil nič žalega, nobene sramote, delal in drl je za vse dosti — a kaj je imel za vse? Skazili, podkopali so mu življenje — odtrgali od njega Franjico . . Ali on jim tudi za to nekaj pove, nekaj dokaže . . . Še tega opoldneva pozval je Luka na hladen način brata vojaka, da bi mu prepustil svoj platneni ročni zabojček, katerega si je iz Štajerskega prinesel, in pričel je vanj skladati razne svoje stvari, vse, kar mu je pristalo za odnašanje od doma.

Mati pritekla je za njim vsa zasopihana na žitnico. „Kaj imaš dete, za Gospoda Kristusa v misli? Kaj ti je kdo storil, da bi zapustil starajočo se mater in lepo posestvo? Vsekako je pokojni oče v poslednji uri na tvoje ime oporočil, ti si najsrečnejši iz cele rodovine“!

„Najsrečnejši“! — ponavljal je bridko Lukež. Da veste, jaz vam vse to prepustim, kar ste za me nagrabili skupaj. Nočete li tega! Dajte to drugemu, kateremu gotovo ne bodete učili sreče, kakor ste to vsi storili meni“!

„In to delaš za to Borovčevo zmrzlino“! izposodila si je mati v svojem strmenju besedo svojega drugega sina „za takove zavito kar si bodi, s katerim bi kakor se vidi zadovoljnosti ne poskusil“?

Luka zagrabil je na mizi stoječo modro, pozlačeno steklenico, katero mu je nekdaj jedna njegova tetka prinesla s Celovca, in jo butnil na tla. „Kdo je zmrzlina? — Kdo je karsibodi?“ — zakričal je grozno kakor obseden. Ona je bila najboljša na svetu, in vi ste me ob njo pripravili! — drugemu ste jo gnali v naročje! Naj vam to Gospod Bog odpusti, ali jaz že nočem tu z vami dalje živeti“ — dodal je troho mirneje.

Mati se je spustila v jok, lomila si je roke; za njo je pritekla Zefka in jokali ter stokali sta obe.

„Aha — ti tudi prideš“! — rogal se je Luka sestrici. „Nobena kača ne bi bila storila tega, kar si ti že pri meni in Franjici izvršila . . .“

Najmlajšega brata je Luka čudno, da ne potisnil od durij. Mislil je s cela resno oditi daleč v službo. Prodal je v Velikovcu svojo praznično žepno uro, kupil si je dežnik in jermen in je zahteval od predstojnika občine poselsko knjižico . . . Mati je privedla župana, botra, župnika, kateri je Lukežu tako ganljivo prigovarjal, da ga je silil v jok — ali nič ne pomaga, od svoje namere, da v četrtek odide z doma, se Luka vender ni odvrnil.

In tako je že v sredo zvečer voščil lahko noč dostavljaje: „Kogar že zjutraj ne vidim, naj se ima tu dobro“!

Navzgor v svojo spalnico vzel je seboj svečo v cinovem svečniku, doli je pripravil klinčeke, zraven na mizo položil je svojo žepno uro — več že niti imel ni na skrbi. Že zadnje popoldne se seveda za nikogar v pohištvu ni brigal, pripravljal se je samo — pripravljal v svet. Tako ukoreninjena, da bolehavo hrepenenje ga je že nadlegovala samo domači prag prekoračiti, in še do najpoznejše smrti ne vrniti se več. Da bi že raje ta poslednja noč bila proč! Luka si je slekel suknjo, ugasnil luč in vlegel se na ležišče.

„Sedaj samo dobro naspati se“ — si je mislil — tako s cela jednodušno, kakor si je v opoldnevni dobi vse jednodušno hotel določiti; „gledal bodem rano pobrati se od pohištva, preden se naši vzbudijo. Nočem že nikogar več slišati“.

Zaprl je oči in začel namenoma jednolično in silneje dihati. „Tako se najprej privabi spanec“ — rekel si je v duhu, ali ko po daljšem času spanec ni prišel, preobrnil se je Luka na dolnjo stran, vzel podglavnik in si ga položil pri znožji postelje pod glavo. Spomnil se je, da z obrazom proti oknu najbrže spozna, kedaj se bode jelo svitati . . . Sedaj je tam samo sivel štirjak (okna) brez meseca — brez le jedne zvezde, tako divno, tako tajno žalostno, kakor je bilo tisto pepelnasto pismo na prvi pogled.

Konečno je Luka zaspal, in zopet se mu je sanjalo o nekem črnem psu, s katerim se je ruval. Prebudil se je utrujen, kakor s prebodenim tilnikom, kajti ležal je ves čas z glavo na posteljnem okrajku pri zidu. Četrtinka okna zdela se mu je spremenjena, kakor pred svitanjem — res z dvora oglasil se je že glas kokota.

„Kaj se mi ta črni pes zaporedoma plete v sanjah“ — spomnil se je Luka vstajaje. Nažgal je svečo in se počel v pripravljenem kebeljčku umivati. Ko je bil gotov, preoblekel se je v praznično oblačilo in si je mislil gledaje k oknu, kjer sta naglo zamrknili dve zvezdici: „Vse to gre, kakor ura . . .“ To ga je opomnilo, da je pogledal na uro. Bilo je ob štirih — uprav tako najboljši čas . . . Ob pol petih, marsikdaj ob petih mati vstaja.

Prestavil si je zabojček iz zemlje na stol, zasukal se okoli in okoli, pritisnil klobuk na glavo in ugasnil svečo. V temi zasvetile so se živeje zvezde v okencu . . . „Imel bodem lepo pot“ — mislil si je Luka, in pred spominom mu je migala zelenica s žoltimi poznimi cvetkami, šipkov grm in ljubki gladki konjiček, kateri je po stokrat pred njim na pot poskočil . . . Po cesti je žvižgal — lahkega srca bo žvižgal!

Prišel je z zabojčekom k durim odprl in zaprl jih je zopet brez šuma. „Mogel bi si tudi seboj vzeti svečo“ — mislil si je — ali z nova nažigati zdelo se mu je že nepotrebno. Na temnih stopnicah ga je nekaj jelo mraziti — spomnil se je zopet na tega črnega psa iz svojega dvojnega sanjanja. Kdo ima vender tu okoli takšnega črnega psa“? — uvaževal je razumno iznebujoč se mrazljivega dojma (utisa) — moral sem ga nekje videti.

Že je bil na poslednji stopnjici, že je prijel za dolnje vrata . . . Slabo je vzdihnil, preložil zabojček in dežnik v levico in z desnico napravil je na čelu, ustih in prsih križ . . . „Naj jim tu vsem cvete sreča — nič žalega jim ne voščim“ — zašepetal je in pri prvih besedah spomnil se je zopet na zeleno pot s cvetkami šipkovimi popki in igrajočim konjičkom. Ko je odpiral duri, zdelo se mu je, kakor bi z njih nekaj težkega otresal; konečno je izstopil — in z zadržano sapo ustavil se je kakor prikovan . . .

Okoli in okoli lesketal se je sneg — beli, tihi sneg . . . Na zemlji zgladil se je v ravnino, ogrnil nasprotno streho, vrt, hruško pri vodnjaku — voz in plug na dvoru, na vse je legel, razsipljen je bil po celem svetu in nakladal povsod tihi — tihotni mir . . .

Luka zganil je nogo; udrla se mu je v to rahlo, mirno odejo . . . Potegnil jo je nazaj . . . Ta stopinja se je pokazala, otemnela je kakor greh . . . Zgoraj nad njo otrpnile so zvezde . . .

A v prsih svojih do tega časa se gibajočih, čutil je Luka naglo nekaj novega . . . Bilo je to nepre-

makljivo, nežno, tihotno . . . Usadilo se je to s trpko mislijo, da ta, katera ni hotela čakati, trpeti in odcveteti v ljubavi, ni bila razumna, ali samo zavita; razumnejši zdel si je sedaj Luka sam tudi s temi solznimi očmi, ko se je divil, kako lahko se je Franjica navadila na druzega, in kako lahko je njena tovarišica Katra razdajala poljube . . .

Da na tem, kar je mati pravila o Franjičini ceni bilo je vender nekaj resnice.

V veži zaškripala so vrata — na prag je naglo pritekla velika silna žena v spodnji obleki z nagimi lakti in grlom.

„Kdo je to“? zakričala je prestrašeno, in s plašno grozo razlegal se je njeni glas kričoč: „Luka — moj Luka“!

„Ne kričajte“! odzval se je že od priprtih stopničnih vrat sinov glas.

Luka se je potem, od prazničnega oblačila zopet razpravil, dolgo gledal po zazorevaječi krajini, kako se povsod beli ta tihi mirni sneg . . .

Novice.

— **Osebna vest.** Stavbni svetnik pri dež vladi v Ljubljani, gosp. Roman Waschica je imenovan višjim stavbnim svetnikom.

— **Za mestne uboge.** Dobrotnik, ki noče biti imenovan, daroval je mestnemu ubožnemu zakladu v Ljubljani znatni znesek 300 kron.

— **»Matica Slovenska«** je razposlala ravnokar svoje književno darilo za leto 1901, ki obstoji iz sledečih 6 knjig: I. Zbornik III. zvezek. Uredil L Pintar, natisnila Narodna tiskarna. Vsebina: 1. Dr. K. Štrekelj: Prešeren in narodna pesem. 2. Fran Orožen: Nekoliko o zemljevidih slovenskih pokrajin v prejšnjem in sedanjem času. 3 Ivan Prijatelj: Puškin v slovenskih prevodih. 4. Ivan Steklasa: Herbart X. Turjaški, karlovški general. 5. J. Šlebinger: Književni drobiž iz leta 1839. 6. Ivan Vrhovec: O ustanovitvi šentjakobske, frančiškanske in trnovske fare v Ljubljani. 7. Ivan Vrhovec: Dve predavanji o ljubljanskih pokopališčih. 8. Dr. K. Glaser: Bibliografija slovenska. II. Letopis za leto 1901. Uredil Evgen Lah Natisnila Blasnikova tiskarna. III Knezova knjižnica. VIII. zvezek. Uredil Fran Levec. Natisnila Narodna tiskarna. Vsebina: 1 Ivan Cankar: Tujci. 2. Fr. Kr. Meško: Črtice: Besede otožnosti. Slika. Razne poti. Sen poletne noči. C. F. J. Doljan: Lajnar. Slika iz življenja. IV. Zabavna knjižnica. Tiskala Blasnikova tiskarna. Vsebina: 1. Štiri bajke Sáltikova-Ščedrina. (Prevel Ivan Prijatelj.) 2. Peter Bohinjec: Za staro pravdo. (Povest iz leta 1515.) V. Vojvodina Kranjska. (Slovenske zemlje IV. del.) Prirodoznanski, politični in kulturni opis (33 podob). Spisal Fr. Orožen. Natisnila Blasnikova tiskarna. VI. Slovenske narodne pesmi. 6. snopič. Uredil dr. K. Štrekelj. Natisnila Zadružna tiskarnica.

— **Vzpored IV. shoda slovanskih časnikarjev,** ki se bo vršil v Ljubljani o binkoštnih praznikih, je določen tako-le: Dne 17. maja (v soboto): ob 8. zvečer komerz v „Narodnem domu“. Dne 18. maja (binkoštno nedeljo): ob 7. zjutraj na Rožniku sv. maša in skupni zajutrek; — ob 9. dopoldne zborovanje v „Mestnem domu“; — popoldne ogledovanje Ljubljane in okolice; — ob 7. zvečer banket v „Narodnem domu“. Dne 19. maja (binkoštni ponedeljek): ob 8. zjutraj izlet na Gorenjsko: Šum, Vintgar in Bled. Ob 3. popoldne obed v jezerskem salonu „Toplice“ na Bledu. Ob $^1/_4$8. uri zvečer povratek v Ljubljano. Zvečer sestanek v „Narodnem domu“. Dne 20. maja: ob $^3/_4$6. zjutraj izlet v Postojno, obisk jame in ob 2. popoldne odhod v Trst. — Udeležniki naj blagovolijo do 25. aprila t. l. pripravljalnemu odboru IV. shoda slovanskih časnikarjev v Ljubljani (gg. dr. Karolu Trillerju ali dr. Evgenu Lampetu) svojo udeležbo prijaviti. V pokritje stroškov za izdajo brošure blagovoli vsak udeleženec doposlati 10 kron. Samostojni predlogi se morajo naznaniti pripravljalnemu odboru v Ljubljani vsaj osem dni pred shodom.

— **Slavnost kranjskih gasilcev.** V soboto in v nedeljo so kranjski gasilci lepo poslavili 70letnico ustanovitelja kranjskega gasilstva gosp. Frana Doberleta. Slavljenec, porojen 6. aprila 1832. l. v trnovski fari v Ljubljani, si je s svojo marljivostjo in s svojo delavnostjo ustvaril cvetočo obrt in si pridobil občno spoštovanje, zlasti še, ker se je vedno in z vnemo žrtvoval za javni blagor. Deloval je dolgo časa v občinskem svetu in v trgovinski in obrtni zbornici, od leta 1869. pa se je oprijel težavnega dela, organizovati kranjsko gasilstvo. V letu 1870. je bilo ustanovljeno ljubljansko gasilno društvo. Gosp. Doberlet je prevzel načelstvo in deloval na to, da se je društvo lepo razvilo. Več kakor četrtstoletja je bil načelnik ljubljanskega društva in isto je tako srečno organiziral in spopolnil, da se lahko primerja vsakemu drugemu. Vrh tega se je gosp. Doberlet neutrudno zavzemal, da se je gasilstvo organiziralo tudi po deželi Leta 1888. so se vsa društva združila v „Zavezo“, katere vedno marljivi in vstrajni načelnik je gosp. Doberlet vkljub svojim 70 letom še danes. „Zaveza“ je ustvarila potrebno jednotnost v gasilstvu, kar je koristilo ne le gasilstvu, nego tudi občinstvu. To so zasluge, katere vsa dežela slavljencu s toliko večjo radostjo pripoznava, ker je gospod Doberlet delal vedno nesebično, iz gole ljubezni za stvar, za javno korist, za blagor prebivalstva, kar je dandanes postalo že redko Zasluge gosp. Doberleta je pripoznal cesar, podelivši mu leta 1880. zlati zaslužni križec s krono. Povodom potresne katastrofe leta 1895. je bilo g. Doberletu izrečeno Najvišje pripoznanje za njegovo delavnost. Vrh tega je gosp. Doberlet bil izvoljen častnim članom „Zaveze“. Na mnoga leta!

— **Okrajna bolniška blagajna v Kranju** je bila dosedaj tretjič revidirana. Tretjo revizijo je izvršil odposlanec „Zveze“, dr. Cimadori. Našel je vse v najpopolnejšem redu in izjavil, da si Kranj lahko čestita, ker je ta bolniška blagajna najbolj uzorno vodena, dasi ima skoro najmanjše upravne stroške. Nova volitev v bolniško blagajno se bo vršila v nedeljo.

— **Razpust zadruge pekov in kolačnikov v Ljubljani.** V četrtek teden imela je zadruga pekov in kolačnikov ob 3. uri popoldan svoj občni zbor v gostilni pri gosp. Egidiju Bončarju. Predsedoval je gosp. Ivan Schrey. Navzoč je bil tudi magistratni svetnik gosp. Sešek. Ko so se podala razna poročila o delovanju odbora in se je izvršila nadomestilna volitev namesto izžrebanih članov odbora, se je prešlo k zadnji točki „Raznoterosti“. Tukaj se je oglasil k besedi gosp. Avgust Jenko, ter predlagal razpust zadruge. Ta predlog je motiviral s tem, da je vse zadružno delovanje brezuspešno in da na razne vloge kompetentna oblastva niti ne reagirajo. Proti razpustu sta govorila gosp. Iv. Bizjak in gosp. I. Žagar. Po dolgi debati je dal predsednik Jenkotov predlog na glasovanje; predlog je bil sprejet z vsemi proti dvema glasoma. Seveda se razpust ne izvrši, ker to po zakonu ni dovoljeno.

— **Ribarski okrajni odbor za Kranjsko** oddaja nekaj tisoč enoletnih šarenih postrvi (trutta iridea). Ta vrsta vspeva posebno v ribnikih z dovoljnim pretokom vode, iz katerih so iztrebljene ščuke. Za odjemalca iz Kranjske se oddajajo te

šarenice za polovico tržne cene. Glede ščuk je omeniti sledeče: ta riba je tako silovita roparica, da ne žre samo manjših rib, ampak da tudi tako velike napada, katerih ne more požreti, prizadeva jim pa rane. Ranjene, odrte ribe pa v ribnikih poginejo, kadar se voda ogreva. Nadaljno pojasnilo daje načelnik okrajnega ribarskega odbora dr. Fran Vok, notar v Ljubljani.

— **Dva sirokaldejska duhovnika** je v torek aretovala ljubljanska policija, ker sta brez dovoljenja pobirala milodare za gradnjo cerkve sv. Jožefa v Giseri v Mesopotamiji, katero so baje Turki pred petimi leti podrli. Duhovnika Seia Gilieana in Ilie Juene nabrala sta po Hrvatskem in Kranjskem milodarov, a nimata nobenih dokazov, da sta denar komu odposlala in tudi pri sebi nimata denarja. Najbrže sta denar zapravila. Pred par leti sta tudi dva taka duhovnika beračila po Avstriji, katera sta bila potem nekje aretovana in se je menda izkazalo, da sta židovska goljufa. Listine, katere so se dobile pri aretovanih duhovnikih, so vse stare in neveljavne. Policija je menda sirokaldejska berača izročila sodniji.

— **Dolenjske železnice in uprava državnih železnic.** V pogodbi, ki se je sklenila med upravo državnih železnic in društvom za zgradbo omenjenih prog, se je pri koncesiranju tudi sklenilo, da se oddajo prebitki, ki se izkažejo po izplačilu obresti in odplačil, upravi državnih železnic. Ker se je to lani zgodilo prvič, da so imele te železnice nekaj prebitka, zahteva država brezobzirno istega zase, dasi še niso plačana posojila, ki jih je dovolila dežela podjetju. Vsled tega je vložil kranjski deželni zbor prošnjo pri vladi, naj spremeni v tem smislu pogodbena določila. Z ozirom na deželne finance bi pač bilo prekruto, ako bi se vlada ne ozirala na prošnjo.

— **Kranjska hranilnica** je imela v minolem letu 364.247 kron čistega dobička, iz katerega je dala 40 000 kron za pokojninski zaklad svojih uradnikov, 40.000 kron za zaklad za zgradbo nemškega gledališča v Ljubljani, 15.160 kron za razne dobrodelne namene, 44.020 kron za podporo učnim in jednakim zavodom — filharmonično društvo je dobilo 23.700 K, „Glasbena Matica“ pa 400 kron! — 41.380 kron za javne namene in raznim društvom. Rezervni zaklad znaša sedaj 8,791.170 kron.

— **Nemško gledališče v Ljubljani.** Kakor poročajo nemški listi, je narasel z zadnjim darilom kranjske „šparkasse“ fond za zidanje nemškega gledališča na 400.000 kron ter se misli v kratkem času pričeti s stavbo. V ta namen je že kupljeno Cenkerjevo posestvo.

— **Novo društvo slovenskih visokošolcev.** V Ljutomeru se je ustanovilo počitniško društvo slovenskih visokošolcev za Slovenske gorice. Imenuje se „Bodočnost“ in bo prirejalo poučna predavanja praktično naobraževalne vsebine.

— **Nenavadna starost.** Na veliko nedeljo je umrla, pravzaprav zaspala, blizu Konjic posestnica Marija Klinc, ki je lanske binkošti obhajala svoj 100letni rojstni dan.

— **Mariborskim županom** je bil izvoljen dosedanji podžupan, deželni poslanec in odbornik dr. Karol Schmiderer.

— **Ptujski Nemci med seboj.** Na velikonočni ponedeljek je razposlal s pošto po Ptuju in okolici občinski svetnik Konrad Fürst neki spis, v katerem očita in dokazuje s številkami županu Ornigu tako slabo mestno gospodarstvo, da mora priti v najkrajšem času do poloma.

— **Dementirana vest.** „Slovenec“ in „Edinost“ sta poročala, da so pri zgradbi nove istrske lokalne železnice nekateri italijanski častniki bili uslužbeni kot delavci in to priliko porabili za vohunjenje. Vlada sedaj razglaša, da je to stvar natančno preiskala, a se je izkazalo, da je rečena vest popolnoma izmišljena.

— **390 000 sardel** so ujeli veliki teden pri Fazani v Istri. Eno tretjino so jih nesli na prodaj v Pulj, dve tretjini pa v Trst; v Pulju so jih prodajali po vinarju.

— **V Rušiču v Furlaniji,** kjer agitira grofica Latour za izstop iz katoliške cerkve, je te dni 12 družin izmed njenih kolonov prestopilo k protestantizmu.

— **V Ameriko** se je odpeljalo ta teden iz Ljubljane 236 oseb. Dva tanta, ki sta jo hotela popihati v Ameriko, ne da bi bila že zadostila vojaški dolžnosti, je policija prijela.

— **Svarilo pred kupovanjem srečk.** Iz zanesljivega vira se nam poroča, da se peča tvrdka „Fondsenbank“ v Haagu, Prinzenstreet 24, s prodajo srečk jako sumljive vrste. Toliko v svarilo pred kupovanjem srečk, ki jih omenjena tvrdka prodaja.

— **Umrl** je deželnovladni višji stavbeni svetnik gospod Ivan Svítil.

— **Eksplozija na železnici.** Ko je te dni zjutraj ob $5^1/_2$ uri odhajal poštni vlak z Reke proti Št. Petru, razleteli sta se dve dinamitni patroni z groznim gromom pod vlakom. Strojevodja je takoj vlak ustavil. Škode ni bilo nobene, ker sta bili patroni majhni. Sodi se, da je kateri sedaj štrajkujočih delavcev položil patroni na tir.

— **Huda nevihta.** Dne 4. m. je v Rabški dolini okoli Feldbacha na Štajerskem skoraj pol ure padala kakor lešniki debela toča, ki je pokrila zemljo liki sneg za par centimetrov. Razne setve, kakor deloma tudi sadno drevje je uničeno.

— **Uboj.** Na velikonočni ponedeljek so se v Selo-Šumberku pri Žužemberku v Ozimkovi gostilni stepli. Gostilničar Ozimek in 23letni Ivan Kmet iz Podbukovnika sta bila v tem boju ranjena. Kmet je šel sicer sam domov, a je vsled dobljenih poškodeb umrl. Pet fantov, ki so se udeležili pretepa, je že zaprtih.

— **Samomor.** Katra Koprivnikar, stara blizu 60 let, v Šmartnem pri Litiji kakor tudi v Ljubljani znana potovka obesila se je v Šmartnem v ponedeljek zjutraj v kamri na vrv ter so jo našli pol ure potem, ko je smrt že popolnoma dovršila svoje delo. Vzrok samomoru ni natančno znan; govori se, da se je ženi zmešalo.

— **Nesreče.** Te dni je tovorni vlak, ki je vozil iz Postojne proti Prestranku, sunil železniškega čuvaja Ivana Vičiča ter ga vrgel 6 *m* daleč v neko skalo. Eno uro kasneje je izdihnil. Bil je ravno pri kosilu, ko je zapazil, da se bliža vlak, kateri je nekaj minut prehitro vozil. Vičič je tekel ven, da bi signalno ploščo izdrl, a bil je prepozen. Bil je občespoštovan in miroljuben mož. N. v m. p.! — Posestnik Josip Ceglar z Velikega Črnela je v ponedeljek sežigal pri svojem gozdu suhljad. Vsled vetra se je vnel tudi gozd. Ceglar je gasil, kolikor je mogel in bil pri tem tako opečen, da je naslednji dan umrl.

— **Trdovraten samomorilski kandidat.** Janez Zupan iz Spodnjega Jelenja se je 1. aprila poskusil obesiti. Njegovi hčeri sta ga še pravočasno zapazili in s svojim kričanjem privabili sosede, ki so prerezali vrv, na kateri je Zupan visel. Zupan pa sosedom ni bil hvaležen, nego novič poskusil se obesiti, sosedom pa grozil s požigom, ako bi ga ovirali pri izvršitvi tega namena. Sosedje se za grožnjo niso zmenili, pač pa poskrbeli, da je bil Zupan oddan v blaznico.

— **Lešnik zadušil.** Trinajstmesečnemu otroku je dala pred kratkim na Nemškem mati lešnike, da bi se igral. Potem je odšla po opravkih. Ko se je vrnila, našla je otroka mrtvega. Zadušil se je z lešnikom.

— **Največja lokomotiva sveta.** V Ameriki so napravili velikansko lokomotivo, in brez dvojbe je ta največja na svetu. Lokomotiva s tenderjem je dolga 24 *m* in visoka 6 *m*. Dimnik je 1 *m* visok. Teža tega kolesa znaša 145 000 *kg*. Rabi se ta velikanska lokomotiva izključno za prevažanje žita in vleče 500 polno naloženih voz.

— **Pet dni in pet noči v cerkvi.** K neki vasici v Krušnih gorah so dozidali nedavno novo cerkev. V stari cerkvi pa še blagoslavljajo mrliče predno jih pokopljejo. Pred par dnevi je bila zopet neka pogrebna slavnost. Pri blagoslavljenju mrliča v stari cerkvi je zaspal bedasti delavec Ries. Ker se ni nihče zmenil zanj, je ostal v cerkvi, katero so zaklenili, pet dni in pet noči. Ko so tedaj slučajno zopet odprli cerkev, so ga našli napol mrtvega vsled gladu in mraza.

— **Kako se preračuni cena dijamantov.** Dijamant se tehta po karatu, to je zelo mala teža ter dijamant, ki tehta en karat, je velik kakor lečino zrnje. Torej jednokaratni dijamant stane 240 kron. Človek bi menil, da se za dvakaratni težki dijamant plača še enkrat toliko. Toda temu ni tako, kajti kolikor večji je, dražja je tudi njegova teža. Za dvakaratni dijamant se plača čveterno ona cena, ki smo jo omenili za jednokaratni dijamant t. j. 4krat po 240 kron. Dijamant ali briljant od štirih karatov stane 16krat po 240 kron. Pri posebno velikih in lepih dijamantih plača se razun izračunjene svote še navadno velika svota posebej. Seveda te številke veljajo za dijamante prve vrste, ki so popolnoma čisti, ali kakor je strokovni izraz, ki obstoje iz „čiste vode“. V prejšnih časih so plačevali dijamante karat po 140 kron, danes se je podražil na 240 kron. Dijamanti druge vrste, ki so malo manj čisti, so nekoliko ceneji, a še vedno zelo dragi. Dijamantov prah, s katerim brusijo dijamante in ki ga vporabljajo steklarji za rezanje stekla, litografi za vrezanje črk v trdo kovino in drugo, oni prah pa se plačuje po 80 kron karat.

— **Koliko je veljalo, ko je zadnjič car obiskoval Francijo?** „Republique française“ piše: „Francoska zbornica poslancev je te dni tudi potrdila predložene račune, ki zadevajo stroške zadnjega carjevega obiska. Popravljanje grada v Campiegni je veljalo 558 000 frankov in za razsvetljavo, pojedine, predstave in darove je potrošil zunanji minister 603.000 frankov. Ministrstvo javnih del je imelo stroškov 180.700 frankov. Notranji minister je plačal za policijsko službo 96.500 frankov. Vojaški minister je pa porabil za varstveno stražo, za parade itd. 1,332 000 frankov. Ako se oziramo še na manjše stroške, smemo trditi, da je štiridnevni obisk carjev veljal 2 862 000 frankov. Ako vzamemo v poštev še stroške, ki so jih imela razna mesta, n. pr. Campiegne, Dünkirchen in Reimes in stroške predsednikove, so po tem takem potrošili vsaki dan blizo 1 milijon frankov.

— **Jermenarska in sedlarska obrt v avstroogrski armadi.** Leta 1900 izdelalo se je jermenarskih in sedlarskih izdelkov za avstroogrsko armado za 201.639 kron in lansko leto 1901 za 202 468 kron. Prosilo je za to delo 37 zadrug in 115 zadružnikov. Za delo so tudi prosili trije posamezni prosilci. Delo se je razdelilo in je na vsacega odpadel znesek 650 kron.

— **Celo mesto kupil.** Iz Pittsburga se poroča: J. W. Garland, predsednik Harland Chain kompanije, ki izdeluje železne verige in ima že velike delavnice v Ranki, je kupil celo mesto Moravih, v Lavnece county, na progi Pittsburg & Lake Erie železnice in poleg tega še 600 akrov zemlje v bližnji okolici. Cena vsemu je bila 300.000 dolarjev. Na kupljeni zemlji se bo začela nova industrija in zidalo se bo tudi novo mesto. Ime Moravia se bo spremenilo v West Pittsburg. Staro mestece ima sedaj približno sto hiš.

— **Slovenski misijonarji na Kitajskem.** V jeseni sta odšla dva slovenska frančiškana v misijon na Kitajsko. Sedaj sta pisala v domovino: „Srečno smo prišli na določen kraj v mesto Vučang, 10 minut od mesta Hankow. V Vučangu imajo škof svoj sedež, a v Hankowu je prokuratura za naš misijon. Škofovo stanovanje je precej prostorno, (tukaj tudi mi stanujemo), tudi cerkev je čedna in velika. Tik cerkve stoji semenišče za kitajske klerike, katere podučujejo naši patri frančiškani. Na nasprotnej strani je kolegij, katerega vodijo francoski šolski bratje; ta zavod obiskujejo tudi paganski dečki. V bližini se nahaja še majhen zavod za uboge kitajske deklice, v katerem so samo tri redovnice Canosiane. Ljudstvo je tukaj prijazno in mirno; zrak ugoden, tudi mraza ni prehudega; ravno, ko to pišem, začelo je malo snežiti. — Odišlo nas je semkaj v misijon 5 patrov in 3 bratje frančiškani, ki smo se zbrali v laški Genovi. Priporočava se v molitev vsem ljubim Slovencem: O. Baptist in brat Urban, slovenska fračiškana na Kitajskem. — Catholic Mission, pošta: Hankow“.

— **Padel v hudičevo olje.** V Hammondu je Frank Spencer, uslužben pri Grasselli v Chemical kompaniji v tem mestu, padel v veliko posodo, napolnjeno s hudičevim oljem. Nobeden njegovih tovarišev ni bil zraven, ko se mu je pripetila nesreča, in plaval je že nekaj časa semtertja v posodi, predno so slišali njegovo vpitje. Ko je prišla pomoč in so ga potegnili ven, je začela kar padati od njega obleka in z njo celi kosi mesa. Spencer je trpel velike bolečine. Če tudi ni bilo mesta na njegovem telesu, kamor ni segla huda tekočina, je vender en dan še živel.

— **Spreten tat.** Francoski poslanik v Petersburgu marki Montebello in veliki knez Vladimir sta se nedavno pogovarjala o prekanjenih pariških tatovih. Knez je ponudil stavo, da se tudi v Petersburgu najde talent, ki bo poslanika pri največji paznosti okradel. Drugi dan je priredil knez veliko pojedino, h kateri je povabil poslanika; ob enem pa je poslal k policiji po „najboljšega“ žepnega tatu, ki so ga baš imeli v zaporu. Preoblečejo ga v livrejo ter mu obljubi knez svobodo, ako poslanika prav spretno okrade. Poslanika pa še vpraša knez, kaj ima vrednostnega pri sebi in naj posebno pazi na svojo zlato uro. Že med obedom vpraša knez poslanika, koliko je ura, na kar ta poseže v žep ter izvleče — repo na verižici. Brž poseže v drugi žep, pa tudi tukaj ni zlate tobačnice. Vrhu tega sta mu manjkala s prstov dva prstana. Knez pokliče navideznega služabnika, naj vrne poslaniku izmuznjene stvari. Toda kako se začudi, ko „umetnik“ pokaže dve zlati uri, več prstanov in drugih dragocenosti, katere je izmaknil knezu. Izpustili so ga iz zapora, in knez mu je priporočal, naj ga ne preživlja več njegova „umetnost“.

— **Slepec je maturiral.** V Elberfeldu je maturiral slepec Karol Schmittbetz. Napravil je zrelostni izpit z odliko. Največje težave sta mu delali algebra in kemija. V jezikih je napredoval vedno izvrstno. Podpirale so ga dame, ki so mu knjige čitale in ga eksaminirale.

— **Čudna ideja.** V Parizu je bogata dama hotela dan, ko se je poročila njena hči, proslaviti na prav originalen način. Šla je v vse javne zastavljanice, ter zahtevala, da se vsi poročni prstani oddajo lastnikom, ker je pripravljena odkupiti vse ona. Vender pa se je o množini prstanov nekoliko motila, ker bilo jih ni nič manj nego 63 000 ter bi stala njih odškodnina nič manj kakor pol milijona frankov. Dami seveda potem ni bilo mogoče izvršiti svoje dobre ideje. Pred kratkim rešil je lastnik nekega poročnega prstana, istega, ki je ležal vže 37 let zastavljen. Leta 1857 dobil je nanj 17 frankov ter do tetos vplačal še čez 50 frankov obresti za to, da ni zapadel. Drag spomin mu je moral biti, da ga je vzdrževal toliko let ter plačeval vedno nove svote obrestij, da si ni mogel spraviti do letos naenkrat 17 frankov skupaj, da bi ga rešil.

— **Koliko se pridobi zlata?** Predlansko leto se je pridobilo vsega zlata v vrednosti 313 milijonov dolarjev, ter se je v zaveznih državah pridobitev zlata pomnožila za 7 milijonov, v Kanadi za 4 milijone, v Avstraliji za 16 milijonov, a v Indiji za pol milijona dolarjev. V južni Afriki se je vsled vojne z Angleži zmanjšalo pridobivanje zlata za 7 in pol milijona dolarjev ter se zmanjšuje še nadalje.

— **V Ameriki oropali vlak.** Iz Branchville se poroča: Skoro na istem mestu kakor pred dvemi leti, le pet milj proč od tukaj so roparji po dobro izpeljanem načrtu vstavili okoli

7. ure zvečer osobni vlak Southern železnice ter vlomili v ekspresni vagon. V mraku se je vtihotapilo sedem ali osem mož na platformo med lokomotivo in vagonom za prtljago. Nihče jih ni bil zapazil. Kmalu so nastavili svoje Winchester-puške na kurjača in strojevodjo ter jima ukazali, ustaviti vlak. Kurjač je skočil raz vlak, strojevodjo pa so pridržali. Pri tem je bilo izstreljenih nekaj strelov. Brezpogojno so se morali vlakovi uslužbenci podati lopovom. Odpeljali so ekspresni vagon in se odpeljali naprej. Ko so prerešetali blagajnico, so zopet zapodili strojevodjo nazaj z lokomotivo po ostali del vlaka, ki je potem brez vsake druge zamude dospel semkaj. Tatovi niso nadlegovali potnikov in ne ve se dobro, koliko so odnesli. Pravijo, da jih nihče ne pozna.

— **Odpovedana ljubezen.** Neki pruski list je prinesel nedavno ta-le oglas: „Gospodu F. S. na znanje, da nama s tem, ker je preklical svojo priznano ljubezen, ni provzročil nikakega presenečenja ali bolečine, ker je storil to pač v pijanosti. Druga pa je z razžalitvami! Teh Vam ne pustimo tako zlahka, in mesto pred altarjem, razgovarjali se bomo pred sodnikom. Po svoj stari dežnik (kupna cena k večjemu 3 krone) si lahko sami pridite, ako imate pogum. — Gospa B. in hči.“

— **Literatura starih Egipčanov.** Stoletja in stoletja slikala je zgodovina Egipčane, ki so živeli pred Kristusom, kakor povsem resne in stroge ljudi, ki so se pečali edino z verskimi in filozofičnimi vprašanji. Ko se je pred kakimi 50imi leti dobila v nekem starem grobovji tudi neka pravljica, pisana na papirusu, prva do tedaj, menili so učenjaki, da je to le neka prespodoba božanstva in da ima to ves drug pomen. Toda, ko so se take najdbe množile, spoznali so, da so tudi Egipčani imeli svojo zabavno literaturo, da so bili ravno tako ljudje iz mesa in krvi, ki so se zanimali za potovanja, zabave, šale, da so imeli ravno tako svoje narodne pesmi in pravljice, kakor jih imamo dandanes Našlo se je namreč mnogo popisov potovanj, mnogo pesmij o lepoti žene, o njeni lokavosti in nezvestobi. Vidi se posebno v nekaterih pesmij, ki izvirajo iz dobe 1200. l. pred Kristusom, kako so slavili svoje velikane in kako so bili dovzetni do poezije pesništva. Oni so znali biti tudi veseli in zabavni, o tem so zapustili pisane sledove.

— **Ribe v Aniži pokončane.** Prebivalstvo ob Aniži je hudo razdraženo, ker mu je montanska družba po dotoku Erzbacha zastrupila sloveče in zelo bogato ribarstvo. Imenovane tovarne so izpraznile v Erzbach neke barvine, strupene odpadke. Na 20 *km* daljave je bila Aniža črno barvana, a istočasno je že tudi nesla reka na tisoče in tisoče mrtvih rib na površju vseh plemenitih vrst in velikosti od najmanjših do 25 *kg* težkih. Čez dva dni so izvlekli pri Steiru na cente mrtvih rib. Reka je ostala čisto mrtva. Poslanec Beuerle je vsled tega interpeliral v državnem zboru.

— **Buri se selijo.** Poroča se, da je v okraj Tananarivo v Madagaskarju dospelo večje število Burov z ženami in otroci prosit guvernerja, naj jim proda 200.000 *ha* zemlje za ceno dveh frankov za 1 *ha*. Guverner jih je prijazno sprejel in uslišal njihovo prošnjo. Med temi izseljenci so baje tudi sorodniki Joubertovi in Bothovi. Izseljenci razpolagajo s svoto štiri milijone frankov in čuje se, da se jih hoče še več naseliti v Madagaskarju.

— **Draga šala** Delavec Klosik v Vitkovicah se je hotel z ženo malo pošaliti ter ji je pokazal dva zlata (po 20 kron) in dejal: „Glej, to je vse, kar so mi dali, dva nova dvahelerja“. Žena se je jezila, ker ni poznala vrednosti zlatov in je v jezi, ko si je mož odšel po tobak, dala „dva krajcarja“ med tem prišedšemu beraču. Ko se je Klosik vrnil, je izvedel od žene, da je krajcarja dala beraču. Zdaj ji je pojasnil vrednost „krajcarjev“ in takoj sta jo mahnila za beračem. Ko sta ga slednjič našla, je ta dejal, da si je za milodar kupil frakelj žganja pri židu. Vsi so odhiteli k židu, a ta je dejal, da berača ne pozna, in da od njega ni dobil nikakih zlatov. Revež Klosik je tako izgubil svojo 14dnevno plačo.

— **Zlat lovorov venec za Delareya.** Iz Madrida poročajo, da izda uredništvo republičanskega tednika „Don Quijote“ posebno svečanostno številko, katere skupiček se porabi za nakup zlatega lovorovega venca, ki se izroči Delareyu. Svečanostno številko lista „Don Quijote“ spišejo odlični španski žurnalisti in pisatelji.

— **Angleži na Štajerskem.** Dunajsko ministrstvo je dovolilo angleški delniški družbi „The Göriach Coal Mining and Gyps Works Limited“, da s sedežem v Göriach na Gornjem Štajerskem koplje premog po celi deželi ter prideluje mavec. V Göriach se postavijo tudi velike fužine.

— **Cecil Rhodes — umrl.** Jeden največjih milijonarjev na svetu, Cecil Rhodes je umrl v južni Afriki. Njegov oče je bil angleški duhovnik. Ker je bil Rhodes deček slabotnega zdravja, ga je poslal oče v južno Afriko, kjer je res ozdravel. Vrnivši se na Angleško je dovršil gimnazijo ter se vrnil v južno Afriko in začel v Natalu pridelovati bombaž. Ko so našli pri Kimberleyu prve demante, je hitel tudi Rhodes tja in sam iskal demante. A nakrat se je vrnil na Angleško in dovršil vseučiliške študije. Potem pa se je vrnil v Kimberley, ustanovil podjetniško družbo za kopanje demantov ter pokupil skoraj vse jame. Demanti so mu donesli milijone, postal je minister v Kaplandiji ter podpiral Jamesona, ki je vdrl v deželo Burov. Rhodes je bil bistroumen, brezobziren in praktičen politik angleški, zato pa je bil med najbolj sovraženimi možmi Afrike. Zadnje njegovo podjetje bi bila železnica od Kajire do Kapstadta. Lani je bil zato pri Viljemu II., a sedaj je umrl radi bolezni na srcu.

Loterijske srečke.

V Lincu dne 5. aprila t. l.: 75, 19, 82, 52, 54.
V Trstu dne 5. aprila t. l.: 68, 29, 52, 11, 87.
V Pragi dne 9. aprila t. l.: 51, 12, 3, 80, 72.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 11. aprila 1902. Pšenica K 10·— h, rž K 7·30 h, ječmen K 7·— h, oves K 8·— h, ajda K 6·50 h, proso K 6·— h, turšica K 6·20 h, leča K 10·— h, fižol K 7·— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Odgovorni urednik Rajko Pirkovič. — Tisk in založba J. Blasnikovi nasledniki.